

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ Національного
авіаційного університету «Кіровоградська льотна академія
Національного авіаційного університету»

**Матеріали
VI Міжнародної
науково-практичної
конференції**

*«Управління високошвидкісними рухомими об'єктами
та професійна підготовка операторів
складних систем»*

Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Управління високошвидкісними рухомими об'єктами та професійна підготовка операторів складних систем» 23-24 листопада 2017 року, Кропивницький. – Вид-во КЛА НАУ, 2017, – 352 с.

Організаційний комітет:

Голова:

Неділько С.М. – начальник Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету, д.т.н., професор.

Заступники голови:

Залевський А.В. – Т.В.О. заступника начальника Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету з наукової та навчальної роботи, к.т.н., доцент;
Неділько В.М. – директор Науково-виробничого інституту аеронавігації Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету, к.т.н., доцент;
Сидоров М.В. – помічник начальника академії з ЗП та ІР Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету, к.пед.н., с.н.с.

Відповідальний секретар:

Козловська О.А. – ст. лаборант кафедри авіаційної метеорології Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету.

Члени оргкомітету:

Баранов Г.Л. – професор кафедри інформаційних систем і технологій Національного транспортного університету (Київ), д.т.н., професор;
Дем'янчук В.С. – професор кафедри обслуговування повітряного руху Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету д.т.н., професор;
Калкаманов С.А. – професор кафедри електричного транспорту Харківського національного університету міського господарства ім. О.М. Бекетова, д.т.н., професор;
Кіліан М. – завідувач кафедри розвитку та будівництва Університету прикладних наук Вайєнштефан-Трієздорф (Німеччина), доктор інженерних наук, професор;
Ковальова О.С. – помічник начальника академії з громадських зв'язків, к.пед.н., доцент;
Невиніцин А.М. – декан факультету обслуговування повітряного руху Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету, к.т.н., доцент;
Нестеренко К.С. – зав.кафедри авіаційної техніки Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету, д.т.н., професор;
Сіроштан С.М. – начальник редакційно-видавничого відділу;
Українцева Т.П. – в.о. директора науково-технічної бібліотеки;
Українець Є.О. – професор кафедри конструкції та міцності ЛА і двигунів Харківського університету повітряних сил ім. І.Кожедуба, д.т.н., професор;
Шульгін В.А. – декан факультету льотної експлуатації, к.т.н., доцент.

О.В. Артеменко, О.І. Леонова Експертне обґрунтування розробки ЕЗН «Розрахунок палива».....	149
О.В. Артеменко, М.Ю. Таран Модель формування науково-дослідницьких компетентностей магістра	150
О.В. Артеменко, Є.І. Храпцова Оцінювання знань, вмінь та навичок диспетчерів із забезпечення польотів при допуску до самостійної роботи.....	152
О.В. Артеменко, О.П. Пісна Портфоліо як метод оцінювання диспетчера із забезпечення польотів	154
О.В. Артеменко, А.О. Ціхоцька Розробка АНС «Взаємодія з системою IFPS»	155
С.В. Королев, Л.А. Максимова Види інформації в процессах оптимизации обучения.....	156
К.В. Суркова, Я.О. Войцеховська Аналіз напрямів формування емоційної стійкості авіадиспетчерів	159
И.И. Галимская Принцип пространственно-временной интеграции средств психофизиологической подготовки.....	160
В.А. Галимский Психофизиологическая подготовки летчиков.....	163
О.В. Захарова Самостійна робота курсанта в системі спеціальної фізичної та психофізіологічної підготовки авіаційного фахівця	166
М.І. Півень, Є.О. Проценко Закономірності виявлення педагогічних умов проектування саморозвитку курсантів - пілотів у навчальній діяльності.....	168
Н.И. Пивень, В.М. Подкопайло Общепедагогические и специфические методы специальной физической подготовки будущих авиационных специалистов.....	170
Н.И. Пивень, Е.А. Проценко Исторические этапы становления специальной физической и психофизиологической подготовки как базового элемента системы профессионального образования курсантов-пилотов.....	172
Н.И. Пивень, А.А. Редозубов Мотивационно - целевой компонент системы специальной физической и психофизиологической подготовки курсантов-пилотов	177
М.Є. Ломакіна Методи навчання при корекції професійної підготовки авіадиспетчерів	179
А.Я. Бондар Інтегроване заняття як спосіб навчання професійної іноземної мови	180
Н.Г. Чередниченко Формування професійно-комунікативної компетентності в англійській підготовці майбутнього пілота.....	181
О. Cherniavska Case-study as a method of improving listening comprehension and speaking skills of aviation specialists.....	183
Л.С. Харламова Причини й шляхи запозичення англіцизмів у німецьку авіаційну термінологію.....	185
L. Herasymenko TED talks as resource for English skills development	187
И.В. Ковалева Организация самостоятельной работы студентов при обучении иностранному языку	189

Закономірності виявлення педагогічних умов проектування саморозвитку курсантів - пілотів у навчальній діяльності

Аналіз наукової літератури засвідчив, що прояв самостійності курсантів у навчальній діяльності являє собою складну і багатопланову сукупність різних компонентів. Становлення кожного компонента потребує відповідних педагогічних умов, які можуть стати визначально-продуктивними для саморозвитку курсанта в навчальній діяльності. Для цього необхідно їх виявити. Розглядаючи умови з філософського боку слід відмітити, що в них відображається категорійна універсальність ставлення суб'єкта до тих факторів, завдяки яким він формується, існує, розвивається, стверджується як професіонал і особистість у суспільному оточенні. Умови виникнення суб'єкта навчальної діяльності акумулюють змістову і суттєву доцільну визначеність конкретної особистості. На думку С.І. Гессена, умови акумулюють в собі вимоги, які ставляться однією стороною іншій у момент взаємодії і можуть визначатися як певні лінії обов'язків одного суб'єкта перед іншим у вирішенні проблем взаємного стосунку, що має відтінки або аспекти певної домовленості, або – як правила, що встановлюються і є наявними в системі освіти та в діяльності педагогічної інституції щодо реалізації принципів навчання і виховання молодого покоління людського суспільства. Умови мають своє висвітлення при настанні стосунків між суб'єктами у момент існування відповідного середовища, в якому відбувається педагогічне явище бажаного змісту. Умови мають різнобічні відтінки, що спонукають дію суб'єктів, котрі взаємодіють у межах організаційних, змістових і морально-етичних змін і поступальних дій [2]. О.М. Новіков [4], виходячи з того, що слово «умова» означає те, від чого залежить щось інше (обумовлене), визначає поняття «педагогічні умови» як обставини процесу навчання і виховання, які забезпечують (обумовлюють) досягнення заздалегідь поставленої педагогічної мети. Виділяє серед них зовнішні і внутрішні. Зовнішні умови виступають як обставини, середовище, в яких здійснюється підготовка учнів (відносини вчителя і учнів, відносини в колективі); внутрішні умови мають джерело в психічній діяльності кожного школяра, і включають спрямованість особистості, її здібності і інші психічні особливості. Н.М. Боритко [1] підкреслює, що провідними серед умов, котрі володіють виховним потенціалом, являються дидактичні умови, оскільки вони найбільшою мірою пов'язані з основними цільовими, змістовними і процесуальними характеристиками виховання. Особливістю умов є те, що вони самі по собі без діяльності людського індивіда не можуть стати визначально-продуктивними для створення такої особистості. Умови лише створюють можливості суб'єкту, зумовлюючи нове творення початків особистісного удосконалення, та вказуючи дійсну необхідну причину, що продукує нову дійсність. Умови не визначають сутності зрілості суб'єкта, вони тільки впливають на спосіб його існування [3]. Завдяки наявності відповідних умов якісні ознаки особистості переходять з можливості в дійсність. Внутрішньо існуючі умови буття суб'єкта, а також зовнішньо-впливові і формуючо-почуттєві передумови слугують творенню нової дійсності індивідуума [8].

Виявлення педагогічних умов у нашому дослідженні передбачає зведення педагогічних умов не тільки до обставин і сукупності об'єктів, а й до єдності об'єктивного і суб'єктивного, внутрішнього і зовнішнього, можливого і належного. Ми виділяємо педагогічні умови, дотримання яких під час проектувальної навчальної діяльності буде забезпечувати успіх саморозвитку курсантів. Основою побудови цього комплексу умов є принципи цілісного педагогічного процесу [4]. Взагалі поняття "*принцип*" походить від латинського слова *principium* – початок, основа. Щодо принципів цілісного педагогічного процесу, то це вихідні положення, керівні ідеї, нормативні вимоги, які визначають зміст, форми, методи, засоби і

характер взаємодії в цілісному педагогічному процесі та носять характер загальних вказівок, правил, норм, що регулюють весь процес [7]. Ми будемо розглядати принципи як керівні положення, що лежать в основі проектування навчальної діяльності, виконання яких забезпечує надійний рівень розвитку суб'єктних здібностей курсанта у навчальній діяльності. З цієї точки зору розглянемо такі групи принципів: загальнометодологічні принципи організації навчальної діяльності [4] та загальнометодологічні принципи управління процесом навчального проектування [5]. Спираючись на вищевикладені принципи і проектуючи таким чином навчальну діяльність курсантів, ми прагнемо свідомо орієнтуватися на культивування фундаментальної людської здатності — самостійно будувати і перетворювати власну життєдіяльність, бути її справжнім суб'єктом. Саме така позиція дозволила нам зробити наступні узагальнення [6], щодо закономірностей виявлення педагогічних умов проектування саморозвитку курсантів-пілотів у процесі вивчення авіаційної психології та педагогіки, сформулювати власне бачення шляху вирішення проблеми саморозвитку курсанта та обґрунтування комплексу педагогічних умов прояву самостійності курсанта в проектувальній навчальній діяльності, в рішенні проблемних навчальних ситуацій як моменту розгортання вибудови суб'єктно розвиваючого освітнього простору в навчальній діяльності: - навчальна діяльність виступає одним із основних різновидів діяльності людини. У її витоках стоїть особлива потреба людини, яка направлена на вибудову концептуального ядра власної особистості - діяльного суб'єкта, на його саморозвиток у навчальній діяльності; - проектування навчальної діяльності являється ефективним способом здійснення адекватних змін, як у рівні якості професійної освіти, так і у якості розвитку курсанта як суб'єкта навчальної діяльності; - проектування навчальної діяльності буде ефективнішим, якщо за основу будуть прийняті загальнометодологічні принципи організації навчальної діяльності (трансляції культури, соціалізації, послідовності, самовизначення) та загальнометодологічні принципи управління процесом навчального проектування (іноваційності, керованості, реалістичності, відвертості); - проектування особистісно орієнтованої ситуації як способу вибудови власного алгоритму саморозвитку у взаємозв'язках і взаємодії із зовнішніми чинниками організації навчальної діяльності. Передбачуваний проект особистісно ствержувальної ситуації є фактично моделлю педагогічних умов, яка стимулює курсанта до прояву суб'єктних здібностей у навчальному процесі. Саме ця здатність дозволяє йому самовизначатися у навчальній діяльності, самостійно включатися до тих проблемних ситуацій, які вже існують і творити нові, спілкуватися з іншими суб'єктами педагогічного процесу і, нарешті, виробити власний алгоритм професійного і особистісного саморозвитку.

Вищевикладені закономірності виявлення педагогічних умов проектування навчальної діяльності забезпечать розробку якісно нового цілісного проекту, в якому процес навчання у вузькому сенсі цього поняття органічно включений в ситуацію розвитку курсанта як суб'єкта навчальної діяльності.

Список літератури

1. Борытко Н.М. Педагог в пространстве современного воспитания / Н.М. Борытко. Монография / Научн. ред. Н.К.Сергеев. – Волгоград: Перемена, 2001. – 214 с.
2. Гессен С. И. Основы педагогики / С.И.Гессен. Введение в прикладную философию. Отв.ред. и сост. П.В.Алексеев.- М.: "Школа-Пресс",1995. - 448 с.
3. Давыдов В.В. Проблемы развивающего обучения / В.В.Давыдов – М.: Педагогика,1987. – 240с.
4. Новиков А.М. Методология образования / А.М. Новиков.- М.: Эгвес, 2002. – 320 с.
5. Левитес Д. Г. Образовательные технологии: теория, классификация, обзор, конструирование / Д.Г. Левитес . – Мурманск: Пазори, 2001. – 145 с.
6. Півень М.І. Психолого-педагогічна компетентність курсанта / М.І. Півень. - Кіровоград: КЛА НАУ,2014. - 214 с.
7. Свідзинський А. Самоорганізація і культура/ А.Свідзинський – К.: Видавництво імені Олени Теліги, 1999. – 228 с.
8. Рубинштейн С. Л. Принцип творческой самодеятельности / С.Л. Рубинштейн // Вопросы психологии. – 1986. – №4. – С. 101 – 108.